Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/6824

2024 11 29

TARYBOS REKOMENDACIJA

2024 m. spalio 21 d.

dėl Vengrijos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos

(C/2024/6824)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ([2]), ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 ([3]), kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus Priemone padedama užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, visų pirma reformas ir investicijas, siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir didinti valstybių narių ekonomikų atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435 ([4]) (toliau – „REPowerEU“) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Vengrija į nacionalinį

([1]) OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) OL L 306, 2011 11 23, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“. Komunikate išdėstyti devyni vieni kitus stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp tų veiksnių, kaip itin svarbūs politikos prioritetai reformų ir investicijų srityje siekiant įveikti dabartinius su našumu susijusius iššūkius ir didinti ilgalaikį Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumą, yra prieiga prie privačiojo kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai, taip pat veikianti bendroji rinka. 2024 m. vasario 14 d. Komisija paskelbė komunikatą pavadinimu „2024 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita“. Tame komunikate išsamiai aptariami Europos bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai, analizuojant per metus įvykusius pokyčius, suskirstytus pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2024 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, kurie grindžiami keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė 2024 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Vengrija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([5]) (toliau – 2024 m. rekomendacija dėl euro zonos) priėmė 2024 m. balandžio 12 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2024 m. kovo 11 d.;

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji Sąjungos ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, iš dalies pakeistą Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1467/97 ([6]) dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo ir iš dalies pakeistą Tarybos direktyvą 2011/85/ES ([7]) dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms. Naujosios ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą reformomis bei investicijomis ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Naująja ekonomikos valdymo sistema taip pat skatinama nacionalinė atsakomybė ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui kartu su veiksmingesniu bei nuoseklesniu vykdymo užtikrinimu. Kiekviena valstybė narė turi pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų ([8]) planas turi atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę Sutarties vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus, koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams. Siekdama padėti tuos nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus parengti, 2024 m. birželio 21 d. Komisija paskelbė gaires dėl informacijos, kurią valstybės narės turi pateikti savo nacionaliniuose vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniuose struktūriniuose planuose ir savo metinėse pažangos ataskaitose. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 ir 36 straipsnius Komisija perdavė valstybėms narėms, kai taikytina, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją. Valstybės narės savo nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turi pateikti ne vėliau kaip 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent konkreti valstybė narė ir Komisija susitaria šį terminą pratęsti pagrįstos trukmės laikotarpiui. Vadovaudamosi savo nacionalinėmis teisinėmis sistemomis valstybės narės gali savo vidutinės trukmės laikotarpio planų projektus aptarti

([5]) 2024 m. balandžio 12 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2024/2807, 2024 4 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka Sąjungos fondų pajamas, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

savo nacionaliniuose parlamentuose, gali paprašyti nepriklausomų fiskalinių institucijų pateikti nuomonę ir gali konsultuotis su socialiniais partneriais ir kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(6) 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra aktualios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(7) 2021 m. gegužės 11 d. Vengrija pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2022 m. gruodžio 15 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Vengrijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo ([9]); 2023 m. gruodžio 8 d. jis buvo iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 2 dalimi, kad būtų įtrauktas skyrius „REPowerEU“ ([10]). Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Vengrija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes.

(8) 2024 m. balandžio 30 d. Vengrija pateikė 2024 m. nacionalinę reformų programą, o pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 ([11]) 8 straipsnio 1 dalį – 2024 m. konvergencijos programą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį, 2024 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Vengrijos du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(9) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. ataskaitą dėl Vengrijos. Joje įvertinta pažanga, Vengrijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Vengrijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(10) pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Vengrijos apžvalgą. 2024 m. balandžio mėn. paskelbtos pagrindinės Komisijos tarnybų to reglamento tikslais atlikto Vengrijos makroekonominio pažeidžiamumo vertinimo išvados. 2024 m. birželio 19 d. Komisija padarė išvadą, kad Vengrijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma Vengrija susiduria su pažeidžiamumu, susijusiu su kainų spaudimu ir išorės bei viešojo finansavimo poreikiais, kurie tebėra aktualūs, nors gerėjanti išorės aplinka ir sumažino tam tikrą trumpalaikę riziką. Didelis einamosios sąskaitos deficitas 2023 m. buvo panaikintas, kai dėl nuosmukio Vengrijoje ir dėl mažesnių energijos kainų sumažėjo vidaus paklausa. Tie veiksniai ir griežtesnė pinigų politika padėjo sumažinti labai aukštą infliacijos lygį. Vis dėlto grynoji infliacija išliko viena didžiausių Sąjungoje ir vienetui tenkančios darbo sąnaudos toliau sparčiai augo, o tai darė spaudimą konkurencingumui. Tikimasi, kad, atsigaunant vidaus paklausai, 2024 m. einamosios sąskaitos deficitas vėl bus nedidelis, tačiau ekonomika ir jos išorės finansavimas ir toliau bus veikiami energijos kainų ir rizikos priedų pokyčių. Būsto kainų augimas sulėtėjo, o pervertinimas dėl labai išaugusių palūkanų normų 2023 m. sumažėjo. Dėl ankstesnių metų ekspansinės politikos ir lėtesnio nei tikėtasi augimo 2023 m. biudžeto deficitas išlieka didelis. Prognozuojama, kad deficitas šiek tiek sumažės, tačiau išliks didelis ir toliau prisidės prie infliacijos bei išorės skolinimosi poreikių augimo. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP ir palūkanų našta turėtų išlikti dideli. Politikos pažanga visose srityse, ypač fiskalinėje ir struktūrinėje, buvo nedidelė, todėl nustatytas pažeidžiamumas išlieka. Fiskalinis koregavimas padėtų sumažinti grynąją infliaciją ir sustiprinti išorės poziciją, taip pat suvaldyti valdžios sektoriaus skolos didėjimą; tokį koregavimą turėtų paremti pradėta perviršinio deficito procedūra. Tikimasi, kad laiku ir veiksmingai įgyvendinus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo

([9]) Dok. ST 15447/22 INIT ir ST 15447/22 ADD 1.

([10]) 2023 m. gruodžio 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2022 m. gruodžio 15 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Vengrijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (ST 15964/1/23 REV 1 ir ST 15964/23 ADD 1).

([11]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

didinimo planą bus sumažintas pažeidžiamumas ir prie to dar labiau prisidės laipsniškas rinkas iškraipančių intervencinių priemonių panaikinimas ir reformos, kuriomis remiamas fiskalinis konsolidavimas;

(11) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Vengrijos valdžios sektoriaus deficitas padidėjo nuo 6,2 % BVP 2022 m. iki 6,7 % 2023 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 74,1 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 73,5 % 2023 m. pabaigoje. Kaip paskelbta 2023 m. kovo 8 d. Komisijos komunikate „2024 m. fiskalinės politikos gairės“, Komisija, laikydamasi galiojančių teisinių nuostatų ir remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, žengia pirmąjį žingsnį, kad pradėtų deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė pranešimą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Tame pranešime aptarta Vengrijos biudžeto būklė, nes šalies valdžios sektoriaus deficitas 2023 m. viršijo Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Pranešime padaryta išvada, kad, atsižvelgdama į šį vertinimą ir apsvarsčiusi pagal Sutarties 126 straipsnio 4 dalį parengtą Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę, 2024 m. liepos mėn. Komisija ketina siūlyti pradėti perviršinio deficito procedūrą dėl Vengrijos, o Tarybai siūlyti priimti sprendimą pagal Sutarties 126 straipsnio 6 dalį, kuriuo nustatoma, kad Vengrijoje yra susidaręs perviršinis deficitas;

(12) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo [12] Vengrijai imtis veiksmų siekiant 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios fiskalinės politikos kryptį, atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Tuo pat metu Taryba rekomendavo, kad Vengrija būtų pasirengusi einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Ji taip pat Vengrijai rekomendavo didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis Komisijos įvertimais, 2023 m. fiskalinė politika buvo stabdomoji (jos kryptis [13] – 4,7 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo stabdomasis ir sudarė 1,7 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. atitiko 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendaciją. Tačiau svarbu pažymėti, kad tai daugiausia lėmė labai aukštas grynųjų išlaidų lygis 2022 m., palyginti su 2023 m., įskaitant netikslines išlaidas keliose srityse, kurios prisidėjo prie makroekonominio disbalanso ir buvo finansuotos iš nenumatyto pelno ir sektorių mokesčių, taikomų įmonėms, daugiausia energetikos, finansų ir mažmeninės prekybos sektoriuose. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 4,6 % BVP, t. y. 0,2 procentinio punkto daugiau, palyginti su 2022 m. Vengrija finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir energetinį saugumą, pvz., energijos vartojimo efektyvumo didinimą ir skaitmenizaciją sveikatos priežiūros ir švietimo srityse. Mokėjimo prašymo pagal Priemonę Vengrija dar nepateikė;

(13) 2024 m. konvergencijos programoje, makroekonominiame scenarijuje, kuriuo grindžiamos biudžeto projekcijos, numatoma, kad realusis BVP augs 2,5 % 2024 m. ir 4,1 % 2025 m., o infliacija, vertinama pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI), bus 4,2 % 2024 m. ir 3,6 % 2025 m. Numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 4,5 % BVP, o 2025 m. sudarys 3,7 % BVP, tuo tarpu valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos sumažės iki 73,2 %, o iki 2025 m. pabaigos – iki 72,1 %. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas laipsniškai mažės iki 2,9 % BVP 2026 m., 2,4 % 2027 m. ir 1,9 % 2028 m. Taigi, planuojama, kad 2026 m. valdžios sektoriaus balansas bus mažesnis už Sutartyje nustatytą 3 % BVP deficito pamatinę vertę. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP savo ruožtu laipsniškai mažės iki 68,8 % 2026 m., 66,0 % 2027 m. ir 62,8 % 2028 m.;

(14) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP augs 2,4 % 2024 m. ir 3,5 % 2025 m., o infliacija, vertinama pagal SVKI, bus 4,1 % 2024 m. ir 3,7 % 2025 m.;

[12] 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl Vengrijos 2022 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Vengrijos konvergencijos programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 136).

[13] Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek Sąjungos biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

(15) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 5,4 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos padidės iki 74,3 %. Deficito sumažėjimas 2024 m. daugiausia atspindi laipsniška mokestinių pajamų atsigavimą, mažesnes išlaidas subsidijoms komunalinių paslaugų įmonėms, skirtas nuostoliams, patirtiems nustačius viršutines namų ūkiams tiekiamos energijos kainų ribas, padengti, ir viešųjų investicijų mažėjimą. Skolos santykio su BVP padidėjimą lemia didelis nominalusis deficitas, mažesnis nominaliojo BVP augimas ir papildomi skolą didinantys sandoriai, kaip antai valdžios sektoriaus subjektų numatomas Budapešto oro uosto įsigijimas ir finansinių priemonių, remiamų „REPowerEU“ paskolomis, įgyvendinimas. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika bus stabdomoji ir jos kryptis sudarys 1,0 % BVP;

(16) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2024 m., tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,8 % BVP, palyginti su 0,3 % BVP 2023 m. Išlaidas finansuojant Priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Vengrijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai. Priemonės paskolomis 2024 m., tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,4 % BVP, palyginti su 0,0 % BVP 2023 m.;

(17) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo ([14]), kad Vengrija užtikrintų apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribodama nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų nominalų padidėjimą ([15]) 2024 m., kad jis neviršytų 4,4 %. Valstybės narės paragintos, vykdant savo 2023 m. biudžetus ir rengiant savo 2024 m. biudžetus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Vengrijos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos 2024 m. padidės 3,6 %, t. y. bus mažesnės už rekomenduojamą didžiausią prieaugį. Tačiau grynosios išlaidos 2023 m. buvo 1,8 % BVP didesnės, nei tikėtasi rekomendacijos pateikimo metu. Jeigu 2023 m. grynosios išlaidos būtų atitikusios rekomendacijos pateikimo metu numatytas išlaidas, atitinkamas 2024 m. grynųjų išlaidų prieaugis būtų buvęs 1,5 % BVP didesnis už rekomenduojamą prieaugį. Todėl, Komisijos teigimu, atsižvelgiant į bazės efektą, atsirandantį dėl didesnių nei tikėtasi grynųjų išlaidų 2023 m., esama rizikos, kad grynosios nacionalinėmis lėšomis finansuojamos pirminės išlaidos nevisiškai atitiks Tarybos rekomendaciją;

(18) be to, Taryba rekomendavo, kad Vengrija imtųsi veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, valdžios sektoriaus deficitui mažinti panaudojant su tuo susijusias sutaupytas lėšas. Be to, Taryba nurodė, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Vengrija turėtų užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje įvertinta, kad energijos paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos ([16]) 2023 m. sudarys 1,6 % BVP, ir numatoma, kad 2024 m. jos sudarys 0,9 %, o 2025 m. – 0,4 % BVP. Visų pirma daroma prielaida, kad 2024 ir 2025 m. toliau galios subsidijos komunalinių paslaugų įmonėms, skirtos nuostoliams, patirtiems nustačius viršutines namų ūkiams tiekiamos energijos kainų ribas, padengti. Jei su tuo susijusios sutaupytos lėšos būtų naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti, kaip rekomendavo Taryba, tos projekcijos reikštų, kad 2024 m. fiskalinis koregavimas sudarys 0,6 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos fiskalinės politikos krypčiai tais metais turės stabdomąjį 1,9 % BVP poveikį. Komisijos nuomone, kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti neatidėliotinas energijos paramos priemones nenumatoma. Kyla rizika, kad tai neatitiks Tarybos rekomendacijos. Tačiau numatoma visas su tuo susijusias sutaupytas lėšas panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Apskaičiuota, kad biudžeto išlaidos neatidėliotinoms energijos paramos priemonėms, kuriomis siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, sudarys 0,0 % BVP 2024 m. (0,1 % 2023 m.), o iš jų 0,0 % BVP (0,1 % 2023 m.) vertės priemonėmis išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą;

(19) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Vengrija išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos sumažės iki 4,0 % BVP nuo 4,6 % BVP 2023 m. Tai daugiausia susiję su tuo, kad valdžios institucijos, atsižvelgdamos į didelį numatomą deficitą, sumažino arba atidėjo nacionalinėmis lėšomis finansuojamus investicinius projektus. Kyla rizika, kad tai neatitiks Tarybos rekomendacijos. Iš Sąjungos fondų gautomis pajamomis, įskaitant Priemonės dotacijas, finansuojamos viešosios išlaidos 2024 m. savo ruožtu turėtų padidėti iki 1,7 % BVP (nuo 0,8 % BVP 2023 m.). Šį padidėjimą lemia

([14]) 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Vengrijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Vengrijos konvergencijos programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 155).

([15]) Šis poveikis vertinamas kaip valdžios sektoriaus pirminių išlaidų, atėmus i) papildomą diskrecinių pajamų priemonių poveikį biudžetui, ii) vienkartines ir iii) ciklines nedarbo išlaidas, iv) pagal Priemonę teikiamą negrąžintiną paramą (dotacijomis) ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinio laikotarpio (10 metų) vidutiniu potencialiu nominaliojo BVP prieaugiu, išreikštas kaip santykis su nominaliuoju BVP.

([16]) Šis skaičius rodo metines tų priemonių biudžeto išlaidas, įskaitant pajamas ir išlaidas, ir, kai taikytina, atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

prognozuojamas geresnis 2020–2027 m. programavimo laikotarpio Sąjungos sanglaudos politikos finansavimo įsisavinimas ir didesnės išlaidos investicijoms, remiamoms pagal Priemonę;

(20) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 4,5 % BVP. Deficito sumažėjimas 2025 m. daugiausia siejamas su didesnėmis pajamomis iš PVM ir gyventojų pajamų mokesčio, prie ko prisideda ir spartesnis ekonomikos augimas,, toliau mažėjančiomis subsidijomis komunalinių paslaugų įmonėms, skirtomis nuostoliams, patirtiems nustačius viršutines namų ūkiams tiekiamos energijos kainų ribas, padengti, ir mažesnėmis palūkanų išlaidomis dėl mažėjančių atkarpos išmokų už su infliacija susietas mažmenines obligacijas. Be to, planuojamas laipsniškas laikinų nenumatyto pelno ir sektorinių mokesčių, renkamų nuo 2022 m., panaikinimas laikantis jiems taikomų laikino galiojimo sąlygų, turės skolą didinantį poveikį. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų šiek tiek sumažėti (iki 73,8 %). Apdairi fiskalinė politika turėtų padėti sumažinti grynąją infliaciją, kuri gerokai viršija Sąjungos vidurkį ir, jei užsitęstų, galėtų lemti konkurencingumo sumažėjimą, o be to turėtų padėti sustiprinti išorės poziciją;

(21) dėl biudžeto planavimo ir vykdymo trūkumų padidėjo fiskalinės politikos skatinamasis polinkis ir tai sustiprino dabartinius makroekonominius iššūkius. Labai anksti priėmus metinius biudžetus 2016–2023 m., sumažėjo makroekonominių ir biudžeto prognozių patikimumas. Įvairios biudžeto lankstumo taisyklės ir dideli biudžeto rezervai sudarė sąlygas didesnėms diskrecinėms išlaidoms. *Ad hoc* sprendimai dėl išlaidų dažnai būdavo priimami biudžetinių metų pabaigoje arba būdavo priimami vyriausybės dekretais ištisus metus be tinkamos parlamentinės priežiūros ir viešų konsultacijų, o tai savo ruožtu sumažino biudžeto skaidrumą. Dėl trūkumų rengiant vidaus fiskalines taisykles, visų pirma dėl prociklinių savybių turinčios skolos taisyklės, ir dėl prasto vidutinės trukmės biudžeto planavimo vykdymo, kurį dar labiau susilpnino specialios nepaprastosios padėties režimo nuostatos, nacionalinė fiskalinė sistema neužtikrino apdairesnės fiskalinės politikos krypties. Dažnos ir reikšmingos fiskalinių tikslų peržiūros susilpnino biudžeto, kaip atramos rinkos dalyviams, vaidmenį ir sukėlė abejonių dėl vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinių planų patikimumo. Vidutinės trukmės fiskalinį planavimą grindžiant daugiametėmis išlaidų viršutinėmis ribomis, kaip nustatyta peržiūrėtose Sąjungos fiskalinėse taisyklėse, gali būti lengviau mažinti fiskalinės politikos skatinamąjį polinkį. Nacionalinės fiskalinės tarybos veiksmingumą vedant viešas diskusijas fiskaliniais klausimais vis dar varžo riboti įgaliojimai ir ištekliai;

(22) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Tos reformos ir investicijos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Vengrijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu sparčiai vykdyti veiksmingą gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Kad ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane nustatyti įsipareigojimai būtų įvykdyti iki 2026 m. rugpjūčio mėn., Vengrijai labai svarbu gerokai paspartinti reformų ir investicijų įgyvendinimą, visų pirma skubiai įgyvendinant būtinas priemones Sąjungos finansinių interesų apsaugai užtikrinti. Kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(23) per sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060 ([17]) 18 straipsnį, Vengrija iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, remiamą Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF), „Europos socialinio fondo +“ (toliau – ESF+), Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo (toliau – TPF) lėšomis, atsižvelgdama į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius ir į nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Ta peržiūra yra Sąjungos finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Vengrija padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politikos programas ir Europos socialinių teisių ramstį, tačiau vis dar yra spręstinų uždavinių, o tarp mažiausiai ir labiausiai išsivysčiusių šalies rajonų, taip pat tarp miesto ir ne miesto vietovių išlieka didelių socialinių ir regioninių skirtumų. Būtina sparčiau įgyvendinti sanglaudos politiką ir subnacionaliniu lygmeniu stiprinti administracinius gebėjimus. Programose sutarti prioritetai tebėra aktualūs. Ypač svarbu sparčiai įgyvendinti investicijas į skaitmeninę ir žaliąją pertvarkas, įskaitant pagrindinių skaitmeninių įgūdžių ugdymą, įmonių skaitmeninę transformaciją ir pažangiųjų miestų sprendimų diegimą, gamtos procesais grindžiamas ir nulinio

([17]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

balanso technologijas ir vandentvarką, taip pat teritorinius teisingos pertvarkos planus. Vengrija taip pat turėtų toliau siekti integruotos teritorinės plėtros funkcinėse zonose ir mažiausiai išsivysčiusiuose rajonuose. Be to, vienas iš prioritetų tebėra investicijų į socialinę įtrauktį ir skurdo mažinimą, daugiausia dėmesio skiriant vaikams ir labiausiai skurstantiems rajonams, įgyvendinimas ir visapusiškas pagrindinių įgūdžių stiprinimas ir galimybių gauti kokybišką bendrąjį išsilavinimą ir mokytis visą gyvenimą gerinimas. Šiuo atžvilgiu tebėra labai svarbu vykdyti švietimo sistemos struktūrines reformas, kuriomis, be kita ko, būtų didinamos galimybės gauti kokybiškas ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas, taip pat tikslinius veiksmus, kuriais siekiama spręsti pažeidžiamų grupių dalyvavimo darbo rinkoje problemas ir stiprinti socialinių partnerių gebėjimus. Kad Vengrija galėtų visapusiškai pasinaudoti sanglaudos politikos lėšomis, būtina išspręsti neišspręstus įgalinamųjų sąlygų ir bendro sąlygų režimo klausimus;

(24) atliekant sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrą, poreikis spręsti energijos nepritekliaus ir iš kartos į kartą perduodamo skurdo problemą taikant integruotas intervencines priemones, daugiausia dėmesio skiriant mažiausiai išsivysčiusiems rajonams ir savivaldybėms, ir poreikis stiprinti pažangiosios specializacijos strategijos valdymą ir diferenciaciją yra tos sritys, kurioms reikia skirti daugiau dėmesio. Vengrija galėtų pasinaudoti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/795 ([18]) sukurta Europos strateginių technologijų platforma, kad paskatintų investicijas į giliąsias ir skaitmenines technologijas (pvz., daiktų internetą, didžiuosius duomenis ir dirbtinį intelektą), švarias ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas (pvz., atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir geoterminę energiją) ir biotechnologijas (farmacijos produktus ir medicinos reikmenis), kartu investuodama į įgūdžius ir kvalifikacijas, kurių reikia darbo jėgos paklausai šiuose sektoriuose patenkinti;

(25) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kuriuos spręsti padeda ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas ir kiti Sąjungos fondai, Vengrijai kyla keletas papildomų uždavinių, susijusių su verslo aplinka, įgūdžių lygiu ir palankių sąlygų neturinčių grupių integracija į darbo rinką, socialine parama ir socialiniu dialogu, taip pat priklausomybe nuo Rusijos iškastinio kuro;

(26) verslo aplinka toliau blogėjo, visų pirma dėl didėjančio valstybės kišimosi į ekonomiką ir dažnų reglamentavimo sistemos *ad hoc* pakeitimų. Vengrijos rodikliai, pagal kuriuos vertinamas konkurencingumas ir reglamentavimo kokybė, yra prasti. 2024 m. padidėjo labai daug mokesčių. Pastaraisiais metais padaugėjo su konkrečiais sektoriais siejamų mokesčių, jais apmokestinant tam tikrus sektorius ir įmones. Paprastai tokie mokesčiai nustatomi sektoriuose, kuriuose yra didelė užsienio kapitalo dalis (pvz., mažmeninės prekybos, cemento, statybos ir keramikos medžiagų), dėl to atitinkamoms įmonėms užkraunama neproporcinga našta ir daromas poveikis bendrajai rinkai. Įmonės skundžiasi dėl nevienodų sąlygų ir savivalės tuo metu, kai valdžios institucijos atlieka administracinius patikrinimus arba sprendžia dėl leidimų. Vyrauja nuomonė, kad įvairios valstybės intervencinės priemonės yra naudojamos siekiant priversti užsienio savininkus parduoti savo įmones, taip sudarant palankesnes sąlygas steigti valstybines ar su vyriausybe susijusias nacionalines įmones. Vyriausybė vis dažniau tam tikrus investicinius projektus paskelbia strategiškai svarbiais nacionalinei ekonomikai, kad paspartintų ir palengvintų administracinį procesą. Vyriausybės taikomi kriterijai nėra skaidrūs ir jų negalima apskųsti teisme. Vyriausybė toliau naudojasi savo įgaliojimais, kad tam tikrus sandorius atleistų nuo susijungimų kontrolės. Tų išimčių kriterijai yra neskaidrūs ir nėra oficialios procedūros jiems užginčyti. Vyriausybė taip pat toliau plačiai naudojasi savo įgaliojimais, kad priimtų nepaprastosios padėties dekretus pagal nepaprastosios padėties režimą. Panašu, kad daugelis tų dekretų nėra susiję su nurodyta nepaprastąja padėtimi, o tai mažina teisinį tikrumą ir trukdo įprastai verslo veiklai;

(27) nepaisant tam tikrų svarbių iniciatyvų ir didelio bendro užimtumo lygio, kai kurios nepalankioje padėtyje esančios grupės, pvz., menkai išsilavinę asmenys, romai ir asmenys su negalia, vis dar susiduria su kliūtimis norėdami pasinaudoti kvalifikacijos kėlimo galimybėmis ir patekti į darbo rinką. Be to, tų pačių nepalankioje padėtyje esančių grupių atstovai dažnai įgyja nepakankamai pagrindinių įgūdžių mokykloje, nebaigia mokyklos, tampa bedarbiais arba neaktyviais ir retai kada siekia aukštojo išsilavinimo. Nelygybės priežastys glūdi švietimo sistemos organizavime; šiai sistemai būdinga nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje esančių mokinių koncentracija tam tikrose mokyklose. 2014–2022 m. didelės Sąjungos sanglaudos politikos lėšų sumos buvo skirtos mokyklos nebaigimo prevencijai ir aktyvių darbo rinkos priemonių įgyvendinimui. Nors žemos kvalifikacijos asmenų ir romų užimtumo lygis per tą laikotarpį gerokai padidėjo, jis tebėra daug mažesnis nei bendras užimtumo lygis. Asmenų su negalia užimtumo skirtumas tebėra gerokai didesnis už Sąjungos vidurkį. Keliuose sektoriuose trūksta kvalifikuotų darbuotojų, todėl Vengrijai sunku pereiti prie didelės pridėtinės vertės ekonomikos augimo modelio. Tretinį išsilavinimą įgijusiųjų dalis yra viena iš mažiausių Sąjungoje, dėl to kyla sunkumų patenkinti augančią aukštos

([18]) 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241 (OL L, 2024/795, 2024 2 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

kvalifikacijos darbuotojų paklausą. Dėl trumpos bedarbio pašalpų mokėjimo trukmės žmonėms sunku persikvalifikuoti, kelti kvalifikaciją ir susirasti tinkamesnius darbus, nors tai galėtų padidinti našumą ir konkurencingumą. Nors pastaraisiais metais labai išaugo užsieniečių darbuotojų skaičius, tai gali nevisiškai atitikti sektorių, kuriuose trūksta įgūdžių ir darbo jėgos, poreikius;

(28) pastarąjį dešimtmetį didėjo užimtumo lygis, todėl gerokai sumažėjo skurdo rodikliai. Tačiau didelio materialinio ir socialinio nepritekliaus lygis tebėra vienas didžiausių Sąjungoje ir didėja vaikų, romų ir atokių vietovių gyventojų nepriteklius. Nors skurdą mažinančių socialinių pervedimų poveikis vis dar panašus į stebimą kitose valstybėse narėse, pastaraisiais metais jis mažėja. Nepaisant to, kad ekonominei aplinkai būdinga didelė infliacija, kai kurios socialinės išmokos, pavyzdžiui, minimalios pajamos, išmokos šeimai ir šeimos mokesčių lengvatos, nominaliai liko nepakitusios. Minimalių pajamų ir bedarbio pašalpų adekvatumas yra vienas mažiausių Sąjungoje. Bendra mažai uždirbantiems asmenims tenkanti mokesčių našta ir priklausomybė nuo pridėtinės vertės mokesčio yra didelė, o tai daro neproporcingą poveikį mažas pajamas gaunančioms grupėms, nes taikomas neprogresinis vienodo dydžio gyventojų pajamų apmokestinimas. Žmonių, kurie daugiau kaip 40 % namų ūkio pajamų išleidžia būsto išlaidoms padengti, dalis taip pat padidėjo dėl infliacijos, energijos ir būsto kainų šuolių ir tikslinių paramos priemonių trūkumo. Šių problemų sprendimas taip pat padėtų remti aukštynkryptę socialinę konvergenciją, kaip rodo Komisijos 2024 m. atlikta antrojo etapo šalių analizė, pagrįsta socialinės konvergencijos sistemos elementais. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 3 straipsnio 3 dalies b punktą, Europos semestras apima Komisijos vykdomą užimtumo gairių įgyvendinimo priežiūrą, *inter alia*, pasitelkiant socialinei konvergencijai kylančios rizikos nustatymo sistemą;

(29) nepaisant tam tikro pagerėjimo, socialinis dialogas tebėra silpnas ir fragmentiškas. Privačiojo sektoriaus trišalis forumas, kurį sudaro vyriausybė, profesinės sąjungos ir darbdavių asociacijos, turi ribotas galimybes daryti įtaką vyriausybės planams arba juos keisti. Dėl riboto socialinio dialogo darbuotojai atsiduria nepalankioje padėtyje, be kita ko, derėdamiesi dėl darbo užmokesčio, ypač viešajame sektoriuje. Atskiro užimtumo statuso nustatymas tam tikroms viešojo sektoriaus darbuotojų grupėms susilpnino jų galią ginti savo kolektyvinius interesus. Dėl to kai kuriais atvejais kolektyvinės sutartys tapo niekinės ir dėl jų reikėjo derėtis iš naujo. Tokios priemonės kaip mokytojų teisės streikuoti apribojimas arba kolektyvinių derybų panaikinimas sveikatos sektoriuje palaipsniui silpnino darbuotojų teises. Naujasis teisės aktas dėl narystės profesinėse sąjungose mokesčių rinkimo viešajame sektoriuje galėtų dar labiau susilpninti profesinių sąjungų atstovavimą. 2023 m. buvo surengtas tik vienas atitinkamų viešojo sektoriaus forumų susitikimas;

(30) Vengrija ir toliau labai priklauso nuo iškastinio kuro, o jos pastangos didinti energetinį saugumą mažinant priklausomybę nuo importo iš Rusijos yra vangios. Vengrijos atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis 2023 m. sudarė 25,7 %, t. y. 18 procentinių punktų mažiau už Sąjungos vidurkį. 2021 ir 2023 m. žalios naftos ir dujų importo iš Rusijos dalis sudarė atitinkamai 64 % ir 75 %. Iš naftos ir dujų pagaminama du trečdaliai Vengrijos suvartojamos energijos. Dėl subsidijuojamų energijos kainų namų ūkiams Vengrijos iškastinio kuro subsidijų rodiklis, išreikštas BVP dalimi, yra vienas didžiausių Sąjungoje;

(31) atsižvelgiant į Komisijos atliktą nuodugnią apžvalgą ir išvadas dėl susidariusio disbalanso, rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį atspindėtos 1, 3 ir 4 rekomendacijose. 1 ir 4 rekomendacijose nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su išorės ir viešojo finansavimo poreikiais ir kainų spaudimu. 3 rekomendacijoje nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su kainų spaudimu,

REKOMENDUOJA Vengrijai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Laikantis reformuoto Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, grynųjų išlaidų ([19]) augimą 2025 m. apriboti iki tokio tempo, kuris, *inter alia*, padėtų vidutinės trukmės laikotarpiu patikimai mažinti valdžios sektoriaus skolą, o valdžios sektoriaus deficitą sumažinti iki artimo Sutartyje nustatytai 3 % BVP pamatinei vertei. Iki 2024–2025 m. šildymo sezono laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones. Veiksmingai koordinuoti ir aiškiai atskirti makroekonominę politiką, kad būtų užtikrintas fiskalinis ir išorinis tvarumas. Laipsniškai panaikinti likusias kainų ir palūkanų normų viršutines ribas, kad būtų sumažintas iškreipiamasis poveikis ir sudarytos palankesnės sąlygos sklandžiam pinigų politikos perdavimui. Būsto

([19]) Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punktą, grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus palūkanų išlaidas, diskrecines pajamų priemones, Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

sektoriuje taikomas tikslines paramos priemones orientuoti į mažas pajamas gaunančius namų ūkius. Stiprinti vidutinės trukmės biudžeto sistemą, suderinti metinių biudžetų rengimą su biudžetiniais metais ir apriboti veiksmų laisvę vykdant metinius biudžetus.

2. Atsižvelgiant į užsitęsusius vėlavimus, gerokai sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos ne vėliau kaip 2026 m. rugpjūčio mėn., skubiai imantis būtinų priemonių Sąjungos finansinių interesų apsaugai užtikrinti ir sprendžiant neišspręstus įgalinamųjų sąlygų klausimus. Atliekant sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, imtis veiksmų, kad būtų geriau sprendžiama skurdo problema, daugiausia dėmesio skiriant energijos nepritekliui ir mažiausiai išsivysčiusiems rajonams ir savivaldybėms, ir gerinti pažangiosios specializacijos strategiją, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Gerinti reglamentavimo sistemą ir didinti konkurenciją produktų rinkose ir paslaugų srityje, vengiant savavališkų administracinių intervencinių priemonių ir selektyvaus specialiai pritaikytų teisės aktų, kuriais konkrečioms įmonėms suteikiamas nederamas pranašumas arba dėl kurių jos atsiduria nepalankioje padėtyje, naudojimo, sistemingai tikrinant, ar sudarant verslo sandorius laikomasi konkurencijos taisyklių, ir mažinant neatidėliotinų priemonių taikymą, kad jos būtų taikomos tik tiek, kiek tikrai būtina, laikantis bendrosios rinkos ir teisinės valstybės principų. Didinti socialinės paramos ir nedarbo išmokų adekvatumą. Didinti išsilavinimo lygį ir suteikti daugiau galimybių pasinaudoti veiksmingomis aktyviomis darbo rinkos priemonėmis, visų pirma daugiau galimybių nepalankiausioje padėtyje esančioms grupėms kelti kvalifikaciją ir persikvalifikuoti, ir užtikrinti veiksmingą socialinį dialogą.

4. Mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro, sparčiau diversifikuoti dujų tiekimo šaltinius, orientuojantis į nerusiškus šaltinius, ir imtis veiksmų laipsniškai panaikinti subsidijas iškastiniam kurui.

Priimta Liuksemburge 2024 m. spalio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

NAGY I.